

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Znak: PSZ.II.431.43.2023

Kielce, dnia 29-11-2023

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Pani Marta Sieradzka
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
Wilczyce 174
27-612 Wilczyce

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym, która przeprowadzona została w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wilzycach w dniach 13-14 listopada 2023 r.

Kontrola przeprowadzona została na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 r., poz. 1426 t.j).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Anna Krupa – Pawłowska – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 06), upoważnienie nr 825/2023 z dnia 08.11.2023 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.
2. Pani Katarzyna Arendarska - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 826/2023 z dnia 08.11.2023 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

niepodległa

- a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
 - b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
 5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
 6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Okres objęty kontrolą: 01.01.2022 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Integralną część wystąpienia pokontrolnego stanowi załącznik nr 1 przygotowany przez Kierownika Ośrodka, zawierający informacje z zakresu kontroli.

Organizacja pracy z rodziną na terenie Gminy Wilczyce.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach (w skrócie OPS) jest jednostką organizacyjną Gminy Wilczyce, funkcjonującą w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Statut Ośrodka wprowadzony został Uchwałą nr LIV/82/2012 Rady Gminy Wilczyce z dnia 14 czerwca 2012 r. W dokumencie wskazano, że ośrodek poza podstawową działalnością związaną z pomocą społeczną, realizuje także zadania wynikające m.in. z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (przywołano Dz.U. Nr 149 poz. 887z późn.zm.). Statut był wielokrotnie zmieniany kolejnymi uchwałami w związku z realizacją nowych zadań oraz koniecznością aktualizacji przepisów prawa. W zakresie wynikającym z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono w statucie następujące zmiany:

- Uchwałą nr XI/61/2015 Rady Gminy Wilczyce z dnia 19 listopada 2015 r. dokonano zmian w strukturze organizacyjnej ośrodka tj. w § 7 ust. 1 w pkt 8 dodano stanowisko asystenta rodziny,

- Uchwałą nr XIII/82/2016 Rady Gminy Wilczyce z dnia 16 marca 2016 r. uaktualniono podstawy prawne, w tym m.in. w § 4 ust. 2 w pkt 5 wskazano ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (przywołano Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- Uchwałą nr XXXII/209/2018 Rady Gminy Wilczyce z dnia 24 kwietnia 2018 r. w § 4 ust. 2 dodano pkt 12 wskazując, że ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2016 poz. 1860 z późn.zm.) w zakresie poradnictwa koordynowanego przez asystenta rodziny oraz świadczenia jednorazowego,
- Uchwałą nr XXXI/228/2021 Rady Gminy Wilczyce z dnia 12 sierpnia 2021 r. w § 4 ust. 2 dodano pkt 16 wskazując, że ośrodek realizuje wsparcie dzieci i młodzieży oraz rodzin poprzez prowadzenie świetlicy środowiskowo-profilaktycznej wraz z filiami, a w strukturze zatrudnienia w § 7 ust. 1 w pkt 12 wyodrębniono stanowisko wychowawcy świetlicy środowiskowo-profilaktycznej.

W opinii osób kontrolujących wskazane jest ujednoczenie dokumentu i uaktualnienie podstaw prawnych, mając na uwadze zmiany wprowadzone w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (aktualny Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 t.j).

Obowiązujący na czas trwania kontroli Regulamin Organizacyjny Ośrodka wprowadzony został Zarządzeniem Nr 4/2022 Kierownika OPS w Wilczycach z dnia 20 lipca 2022 r., zgodnie z § 7 ust. 3 statutu OPS. W strukturze organizacyjnej Ośrodka wskazano m.in. stanowisko asystenta rodziny (1 etat) oraz specjalisty pracy socjalnej (pracownik socjalny) d.s. realizacji świadczeń z pomocy społecznej, wsparcia rodzin i pieczy zastępczej (1 etat). Z analizy zapisów regulaminu wynika, że w zakresie czynności określonych dla stanowiska asystenta rodziny nie uwzględniono wszystkich zadań, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj.: brak zadań określonych w art. 15 ust. 1 pkt 8, pkt 10, pkt 13a, pkt 15, pkt 16 (**zał. nr 2**). Przeanalizowano także zapisy regulaminu dotyczące zadań realizowanych na stanowisku specjalisty pracy socjalnej (pracownik socjalny) d.s. realizacji świadczeń z pomocy społecznej, wsparcia rodzin i pieczy zastępczej oraz podpisaną przez pracownika kartę stanowiska pracy (**zał. nr 3**). Zgodnie z przedstawioną dokumentacją, do zadań w/w pracownika należy m.in. *na podstawie ustawy o wsparciu rodzin przygotowanie planu pomocy, monitoring planu, współpraca ze specjalistami pracy socjalnej i innymi specjalistami wg potrzeb (...)*. W/w zadania powinny być realizowane przez asystenta rodziny zgodnie z ustawowymi kompetencjami. Należy podkreślić, że przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej regulują zakres zadań i charakter pracy asystent rodziny w w/w obszarze. Natomiast charakter pracy socjalnej i zadania pracowników socjalnych określone zostały w przepisach ustawy o pomocy społecznej. Współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym jest istotnym elementem oddziaływania na rodziny,

ale każde stanowisko ma określony charakter pracy wynikający z różnych przepisów prawa. Mając na uwadze powyższe należy przeanalizować zakresy czynności w/w pracowników oraz dokonać stosownych zmian zgodnie z ustawowymi kompetencjami.

Na dzień kontroli funkcję Kierownik Ośrodka pełniła p. Marta Sieradzka, która zgodnie z Zarządzeniem 42/2022 Wójta Gminy Wilczyce z dnia 1 lipca 2022 roku posiada stosowne upoważnienie do prowadzenia postępowań, wydawania decyzji administracyjnych, postanowień i zaświadczeń w sprawach m.in.: z zakresu z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (**zał. nr 4**). Poprzedni Kierownik Ośrodka p. Krystyna Oszczudłowska, także posiadała wymagane upoważnienia nadane przez Wójta Gminy (**zał. nr 5**).

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu aktualnie obowiązujący *3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025*, przyjęty Uchwałą Nr XLV/329/2023 Rady Gminy Wilczyce z dnia 9 marca 2023 r. oraz uprzednio opracowany dokument tj.: *3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022*, przyjęty Uchwałą Nr XVI/127/2020 Rady Gminy Wilczyce z dnia 31 marca 2020 r.

W Programach jako podstawy prawne opracowania dokumentów wskazano ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawę o pomocy społecznej. Nie uwzględniono natomiast ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Z analizy dokumentów wynika, że zapisy w Programach zostały powielone. Różnice zostały jedynie uwzględnione w rozdziale dotyczącym diagnozy problemów społecznych rodzin w gminie Wilczyce. Z diagnoz wynika, że na przestrzeni lat zmieniła się liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. W 2019 r. z powodu ubóstwa wsparciem objęto 106 rodzin, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby 70 rodzin, z powodu niepełnosprawności 47 rodzin, z powodu bezrobocia 44 rodziny, z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 19 rodzin. Natomiast w 2022 roku z powodu ubóstwa wsparciem objęto 47 rodzin, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby 45 rodzin, z powodu niepełnosprawności 42 rodziny, z powodu bezrobocia 35 rodzin, z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 6 rodzin.

Rodzinom, w których występowały trudności w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ośrodek dodatkowo oferował pomoc w postaci asystenta rodziny.

W 2019 roku z pomocy korzystały 4 rodziny z 7 dzieci, natomiast w 2022 roku z takiego wsparcia skorzystało 6 rodzin, w których znajdowało się 14 dzieci.

W Programach nie dokonano analizy SWOT, która jest stosowana jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Narzędzie to pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania strategii działania opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń.

Zgodnie z założeniami Programy skierowane są do: rodzin przeżywających wielorakie trudności, w tym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; dzieci i młodzieży, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki i wsparcia, w tym szczególnie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzi.

W Programach nie określono jednego celu głównego. Opracowane zostały cele strategiczne odnoszące się do obszaru pracy z rodzinami (jako cel wskazano: *wieloaspektowy rozwój rodziny*) oraz do obszaru pracy z dziećmi i młodzieżą (jako cel wskazano: *zapewnienie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży w Gminie Wilczyce*). Ponadto w Programach określono te same cele operacyjne, zadania służące realizacji celów, wskaźniki realizacji zadań, wykonawców i budżet. Programy nie przewidują również efektów jakie mogą zostać osiągnięte w wyniku realizacji zaplanowanych działań.

Cele operacyjne w obszarze rodzina to: działania wspierające rodzinę w podejmowaniu i utrzymaniu zatrudnienia, przeciwdziałanie uzależnieniom, pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej, podniesienie wydolności wychowawczej rodziny, działania służące integracji rodziny, przeciwdziałanie rozpadowi rodziny, umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych, rozwój kompetencji specjalistycznej kadry zajmującej się pomocą w rodzinie.

Cele operacyjne w obszarze dzieci i młodzież to: działania podnoszące poziom bezpieczeństwa w gminie oraz zapobieganie uzależnieniom, promocja pozytywnych wzorców zachowań, integracja społeczna dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, przeciwdziałanie wczesnemu macierzyństwu i ojcostwu, wyrównywanie szans edukacyjnych, wsparcie dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych opiekuńczo.

Realizatorami Programów są m.in: Urząd Gminy Wilczyce, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja i Sądy, jednostki oświatowe, kulturalne i pomocowe, świetlice, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe. Głównym źródłem finansowania są środki własne jednostek oraz środki zewnętrzne pozyskiwane samodzielnie przez realizatorów. W dokumentach nie określono kto koordynuje w całości realizację założeń programu oraz dokonuje monitoringu. Zapisano, że *elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą*

przede wszystkim roczne oceny realizacji Programu przedstawiane Wójtowi Gminy do końca lutego każdego roku. Ponadto zgodnie z art. 179 ust.1 W terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

W związku z powyższym w trakcie kontroli przedstawiono *Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny za rok 2022 (zał. nr 6)*. Dokument został przedłożony przez OPS w Urzędzie Gminy Wilczyce w dn. 27.02.2023 r. Sprawozdanie zawiera informacje: o opracowaniu Programu, którego dotyczy, wydatkach na wynagrodzenie i liczbie rodzin pracujących z asystentem rodziny oraz założenia teoretyczne związane z jego pracą, Punkcie Konsultacyjnym i liczbie udzielonych porad, szkoleniach dla rodzin wspierających i rodzin, których nie zorganizowano, kosztach współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Wskazano także dalsze kierunki działań dla Gminy Wilczyce. Należy zwrócić uwagę, że sprawozdanie nie odnosi się do wszystkich zaplanowanych działań ani wskaźników ich realizacji, które zostały ujęte w Programie.

Mając powyższe na uwadze stwierdzono, że 3-letnie gminne programy wspierania rodziny na lata 2020-2022 i lata 2023-2025 zostały powielone. Ponadto, dokumenty zawierają braki formalne tj.: w podstawach prawnych nie ujęto ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, nie dokonano analizy SWOT, nie wskazano celu głównego, nie określono również efektów jakie mogą zostać osiągnięte w wyniku realizacji zaplanowanych działań. Sprawozdanie z realizacji Programu za 2022 rok nie odnosi się do zaplanowanych działań ani wskaźników ich realizacji. Programy powinny opierać się na potrzebach środowiska, a działania w nich ujęte możliwe do zrealizowania i oceny.

Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami.

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczych na dzień kontroli zatrudniał jedną osobę na stanowisku asystenta rodziny. W trakcie czynności kontrolnych przeanalizowano akta osobowe asystenta rodziny stwierdzając, że osoba zatrudniona na tym stanowisku posiada kwalifikacje zgodne z art. 12 ust. 1 pkt 1 oraz spełnia pozostałe wymaganie określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (**zał. nr 1 cz. II**). Asystent ukończył studia wyższe na kierunku pedagogika, złożył pisemne oświadczenia, dotyczące spełniania warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ustawy, przedłożył zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego oraz został zweryfikowany przez pracodawcę w bazie Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym.

Asystent zatrudniony jest w ramach umowy zlecenia. Umowy zawierane są na rok czasu, aktualna umowa została zwarta w dn. 2 stycznia 2023 r. i obowiązuje do dnia 31 grudnia 2023 r. Umowa określa zadania wykonywane przez asystenta, które są zbieżne z zakresem czynności ujętym w regulaminie organizacyjnym (**zał. nr 7**). Mając powyższe na uwadze w umowie nie określono wszystkich ustawowych zadań, które winien wykonywać asystent rodziny. W trakcie kontroli przekazano kierownikowi i asystentowi uwagi w powyższym zakresie. Poinformowano także o konieczności uwzględnienia nowego zadania, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 11a ustawy. Pełen zakres zadań winien być uwzględniony w kolejnej umowie zawieranej z asystentem rodziny.

Zgodnie z zapisami umowy § 1 pkt 5 przy wykonywaniu zadań w terenie asystent rodziny legitymuje się zaświadczeniem wydanym przez Kierownika Ośrodka łącznie z dowodem osobistym (**zał. nr 8**).

W trakcie kontroli nie stwierdzono łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie Gminy Wilczyce oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, o których mowa w art. 17 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystent rodziny w okresie zatrudnienia podnosił swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach, co potwierdzają zaświadczenia znajdujące się w aktach osobowych.

W 2022 roku Gmina Wilczyce przystąpiła do *Programu asystent rodziny*, który został ogłoszony przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. W ramach Programu, zgodnie ze złożonym zapotrzebowaniem, Gmina Wilczyce otrzymała dofinansowanie dodatku do wynagrodzenia asystenta rodziny w jednorazowej kwocie 1500,00 zł brutto. Środki finansowe pochodzące z Funduszu Pracy zostały przekazane na podstawie umowy zwartej pomiędzy Wojewodą Świętokrzyskim a Wójtem Gminy Wilczyce tj.: Umowa nr 84/2022/AR z dn. 22 grudnia 2022 r. W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu dokumentację merytoryczną oraz finansową związaną z realizacją zadania, która potwierdza wypłatę w/w dodatku asystentowi rodziny (**zał. nr 9**). Z analizy dokumentacji finansowo - księgowej wynika, że przyznane dofinansowanie wykorzystano w całości zgodnie z przeznaczeniem.

Zadanie dotyczące kwalifikacji asystenta rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji realizowane jest prawidłowo. Uwagi osób kontrolujących dotyczą nieujęcia w umowie i regulaminie wszystkich zadań asystent rodziny, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach na stanowisku asystenta rodziny zatrudnia jedną osobę na umowę zlecenie, która na czas trwania kontroli współpracowała z 4 rodzinami.

Zarządzeniem Nr 1/2014 Kierownika OPS w Wilczycach z dnia 27 marca 2014 r. wprowadzono *Procedury postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*. Dokument zawiera wzory obowiązujących druków związanych z procedurą przydzielania rodzinie asystenta. Przeprowadzona w trakcie kontroli analiza dokumentu wykazała nieaktualne podstawy prawne, a także zapisy niezgodne z przepisami prawa dotyczące m.in.: składania przez asystenta rodziny *oceny z realizacji działań określonych w planie pracy z rodziną oraz dziennika pracy asystenta* do pracownika socjalnego. W związku z powyższym należy dokonać modyfikacji i zmian w w/w dokumencie zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą, tj.: od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli tj.: 13 listopada 2023 r., z wsparcia asystenta rodziny skorzystało łącznie 9 rodzin. Ustalano, że jedna rodzina została zobowiązana przez sąd do współpracy z asystentem rodziny.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Na podstawie dokumentacji stwierdzono, że przydzielanie rodzinie asystenta prowadzone jest zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj.: w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy oraz dokonuje analizy sytuacji rodziny. W niektórych wywiadach środowiskowych brakowało zatwierdzenia planu pomocy przez poprzedniego kierownika OPS. W teczkach rodzin znajdowały się: kopie wywiadów środowiskowych, zawierające analizę sytuacji rodzin i adnotacje o potrzebie przydzielenia rodzinie wsparcia w postaci asystenta rodziny (**zał. nr10**); wnioski pracownika socjalnego skierowane do kierownika OPS o przydzielanie rodzinie asystenta (**zał. nr 11**); zgody rodzin na współpracę

z asystentem (**zał. nr 12**). Ustalono, że pierwsze wejście asystenta w środowisko w celu uzyskania stosownej zgody oraz dokonania wstępnego rozeznania w sytuacji rodzin odbywa się w obecności pracownika socjalnego.

Z informacji zawartych w dokumentacji rodzin oraz zał. nr 1 cz. III wynika, że rodziny zostały objęte wsparciem asystenta rodziny ze względu na współwystępowanie problemów takich jak: przemoc w rodzinie i procedura Niebieskiej Karty, powrót matki z zakładu karnego i przewrócenie właściwych funkcji wychowawczych i rodzicielskich, alkoholizm, trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, brak umiejętnego prowadzenia gospodarstwa domowego i zarządzania budżetem, niskie kompetencje wychowawcze skutkujące zaniedbaniami (np. edukacyjnymi, higienicznymi, zdrowotnymi) i pozostawienie dzieci dziadkom na wychowanie. W przypadku rodziny, w której opiekę nad dzieckiem sprawują dziadkowie, OPS wystosował pismo do sądu o wgląd w sytuację małoletniego dziecka (**zał. nr 13**). Sąd, do dnia kontroli nie odniósł się do w/w pisma. W dokumentacji rodziny znajduje się natomiast *pełnomocnictwo* z dnia 22.08.2023 r. sporządzone przez notariusza dotyczące opieki dziadków nad małoletnimi dziećmi.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta należy w szczególności *opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a w przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej opracowanie planu pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku*. Z analizy dokumentacji wynika, że dla wszystkich rodzin objętych wsparciem asystenta opracowane zostały plany pracy (**zał. nr 14 i nr 15**). Dokument opracowywany jest przez asystenta rodziny we współpracy z pracownikiem socjalnym i odnosi się do informacji w zakresie: podstawowych danych członków rodziny, diagnozy rodziny, w tym sytuacji rodzinnej, zawodowej, ekonomicznej, mieszkaniowej, sytuacji dzieci (wychowawczej, zdrowotnej, edukacyjnej) oraz określenia przyczyny trudnej sytuacji rodziny. Z analizy dokumentacji wynika, że cele główne określane są do aktualnej sytuacji rodziny, np.: *poprawa funkcji opiekuńczo – wychowawczych i zmotywowanie matki małoletnich dzieci do rozwiązania spraw finansowych, dotyczących zabezpieczenia dzieci w alimenty*. Powyższe cele realizowane są poprzez cele szczegółowe np.: *złożenie pozwu o alimenty, dopilnowanie egzekucji tych alimentów, przywrócenie funkcji wychowawczych matki poprzez kontakty z dzieckiem, szkołą, uczestniczenie w życiu dziecka,; poprawa sytuacji materialnej rodziny i uporządkowanie mieszkania*. Do każdego celu szczegółowego określone zostały działania niezbędne do realizacji celu, przewidywane efekty, osoba odpowiedzialna/instytucja oraz termin realizacji działania. Jako

termin realizacji wskazano np.: *I kwartał 2023, do XII 2023 lub w trakcie pracy z rodziną 2021 – 2023*. W opinii osób kontrolujących należy doprecyzować termin realizacji celów do konkretnego czasookresu. Również *plan pracy z rodziną* nie zawiera określonego czasookresu realizacji, wobec tego należałoby określić czas na jaki plan został opracowany. Ponadto z analizy wszystkich planów pracy wynika, że działania wobec rodziny w nich określone związane są przede wszystkim z aktywnością asystenta rodziny, pracownika socjalnego lub terapeuty. W planach nie wyznaczano konkretnych działań i terminów jakie miałyby być realizowane przez rodzinę lub poszczególnych jej członków. Należy podkreślić, że aktywną stroną w pracy nad planem jest rodzina, która przy wsparciu asystenta powinna korzystać z własnych zasobów i realizować działania zmierzające do usprawnienia jej funkcjonowania. Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy *plan pracy z rodziną, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty*. Z analizy dokumentacji wynika, że plany opracowywane są indywidualnie dla każdej rodziny, z uwzględnieniem jej zasobów oraz aktualnych potrzeb.

Zgodnie z *Procedurą postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych* wizyty asystenta w środowisku rodziny odbywają się 1-2 razy w tygodniu i trwają 1-3 godziny, w dobowym rozkładzie godzin od 7.00 do 21.00. Spotkania odnotowywane są w *Dzienniku pracy asystenta rodziny (zał. nr 16 i zał. nr 17)*, który zawiera: dane rodziny, datę i godziny wizyty, rodzaj podjętych działań oraz podpis asystenta i rodziny. Z analizy dokumentacji w powyższym zakresie wynika, że praca asystenta z rodzinami odbywa się w różnych godzinach oraz z różną częstotliwością w zależności od potrzeb rodzin. Dodatkowo sporządzane są notatki służbowe dotyczące bieżącej sytuacji w rodzinie (**zał. nr 18**). Z analizy powyższej dokumentacji wynika, że asystent systematycznie monitoruje sytuację rodzin w miejscu zamieszkania oraz utrzymywany jest stały kontakt telefoniczny z rodzinami. Ponadto asystent podejmuje kontakty z kuratorami i pracownikami placówek oświatowych, do których uczęszczają dzieci w celu wymiany informacji o rodzinie i dzieciach, a także towarzyszy rodzinom w trakcie załatwiania spraw urzędowych i bieżących. Stwierdzono, że dokumentacja asystenta prowadzona jest indywidualnie dla każdej rodziny.

Na podstawie analizy dokumentacji rodzin oraz informacji zawartych w załączniku nr 1 cz. III, asystent rodziny w ramach zapewnienia rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, realizował następujące zadania:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego** – w powyższym zakresie asystent przeprowadzał z rodzinami rozmowy dotyczące planowania budżetu i terminowego opłacania rachunków; asystent zachęcał do bieżącego dbania o porządek i przestrzegania zasad higieny osobistej. Podejmował także rozmowy mające na celu uświadomienie rodzicom znaczenia utrzymania czystości w domu i zaangażowania dzieci w drobne prace na rzecz domu. Pomagał rodzinom w tworzeniu listy zakupów i kontrolowaniu wydatków. Powyższymi formami pomocy objęto łącznie 9 rodzin;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych** – asystent udzielał rodzinom pomocy w powyższym zakresie poprzez: informowanie o możliwości skorzystania z różnych form pomocy np. rzeczowej, finansowej, żywnościowej; pomoc w uzupełnianiu dokumentów i dopełnienie formalności urzędowych, np. pisanie wniosków o ustalenie alimentów i zakaz zbliżania się do rodziny. Z pomocy w powyższym zakresie skorzystało 9 rodzin;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych** – asystent motywował rodziny do podjęcia leczenia odwykowego; prowadził rozmowy wspierające dotyczące przezwyciężenia bieżących trudności, zachęcał do skorzystania ze wsparcia w poradniach specjalistycznych, w tym pomocy terapeuty. Wsparcie uzyskało 9 rodzin;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi** - w stosunku do 9 rodzin asystent realizował powyższe zadanie poprzez przeprowadzanie rozmów z dziećmi oraz rodzicami, dotyczących wzajemnych relacji rodzinnych, zacieśniania więzi rodzinnych, wspólnego spędzania czasu wolnego; zachęcał do kontaktu ze szkołą, wychowawcami i nauczycielami; zachęcał rodziców do uczestnictwa w życiu szkolnym dzieci oraz do uczestnictwa dzieci w świetlicach środowiskowych, wspólnego spędzania czasu i budowania relacji;
- **wspieranie aktywności społecznej rodzin** – asystent zachęcał rodziny do wspólnego spędzania czasu oraz informował o różnego rodzaju inicjatywach społecznych, akcjach i spotkaniach w szkole, w których mogły uczestniczyć rodziny. W okresie objętym kontrolą działania były podejmowane w stosunku do 9 rodzin;
- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych** - w przypadku 2 rodzin asystent motywował do zrobienia prawa jazdy, które zakończyły się zdobyciem uprawnień; w przypadku 2 kolejnych rodzin asystent zachęcał do poszukiwania pracy

i zarejestrowania się w PUP. Ponadto zachęcał i wspierał rodziny w związku z kontynuacją nauki w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych; Działania podejmowane w stosunku do 6 rodzin;

- **udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej** – asystent wraz z rodzinami poszukiwał i analizował dostępne oferty pracy, mobilizował do aplikowania na ogłoszenia oraz mobilizował do podejmowania prac dorywczych. W rozmowach uświadamiał rodzinom korzyści jakie płyną z wykonywania pracy i posiadania źródła dochodu. Działania w powyższym zakresie były podejmowane w 6 rodzinach;
- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych** – asystent motywował rodziny do korzystania z porad specjalistycznych. W przypadku jednej rodziny skorzystano z terapii rodzinnej. Z analizy dokumentacji wynika, że rodzice nie uczestniczyli w specjalistycznych zajęciach grupowych.;
- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych** – zadanie realizowane poprzez motywowanie i zachęcanie do korzystania z zajęć w świetlicach środowiskowych, gdzie organizowane są różnego rodzaju zajęcia służące rozwojowi dziecka. W świetlicach można było skorzystać ze wsparcia psychologa i pedagoga. Ponadto świetlice organizują kolonie letnie z programem profilaktycznym, w których w 2023 r. wzięło udział 3 dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta i 1 dziecko z rodziny w kryzysie (procedura NK), natomiast w 2022 r. w koloniach wzięło udział 4 dzieci z rodzin współpracujących z asystentem. Z pomocy w powyższym zakresie w okresie objętym kontrolą skorzystało łącznie 6 rodzin;
- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci** - wobec rodziców zadanie realizowane jest głównie poprzez przeprowadzanie rozmów zachęcających do czynnego uczestniczenia w życiu codziennym i szkolnym dzieci, do kontaktu z nauczycielami, kształtowanie właściwych wzorców rodzinnych. Ponadto asystent zachęcał do kultywowania tradycji, wskazywał wartości wynikające z rodzinnego spędzania świąt i uroczystości rodzinnych. Wobec dzieci zadanie realizowane poprzez: motywowanie do nauki, korzystania ze świetlic środowiskowych, gdzie mają możliwość odrobienia lekcji oraz zapewnioną pomoc wychowawców. Z pomocy w powyższym zakresie w okresie objętym kontrolą skorzystało łącznie 9 rodzin;
- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin** – w okresie objętym kontrolą nie podejmowano działań

interwencyjnych i zaradczych ponieważ nie zaistniała taka konieczność;

- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1** - z analizy dokumentacji rodzin wynika, że powyższe zadanie było realizowane sporadycznie przez pracownika socjalnego. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej dokonywanie oceny **należy do obligatoryjnych zadań asystenta rodziny**. Okresowa ocena sytuacji rodziny ma na celu weryfikację ustalonego planu pracy z rodziną i jej sytuacji. W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację w tym zakresie, którą stanowi dokument pn. *Okresowa ocena rodziny (zał. nr 19)*. Ocena zawiera czasookres za jaki została sporządzona oraz informacje o funkcjonowaniu rodziny i podjętych działaniach względem rodziny. Dokument podpisany jest przez zespół oceniający w składzie: asystent rodziny, pracownik socjalny, starszy specjalista pracy socjalnej i specjalista pracy socjalnej. Zgodnie z *Procedurą*, o której mowa powyżej, po dokonaniu oceny powinna nastąpić modyfikacja planu pracy z rodziną (część B). W dokumentacji rodzin brak tego typu dokumentów.

W aktach rodzin znajdowały się natomiast *Oceny realizacji podjętych działań* sporządzane raz na dwa miesiące przez asystenta rodziny. Powyższy dokument zawiera informację o bieżącym funkcjonowaniu rodziny wraz z wnioskami zawierającymi dalsze działania wobec rodziny (**zał. nr 20 i nr 21**). W opinii osób kontrolujących dokument ten jest zbędny z uwagi na powtarzające się informacje dotyczące funkcjonowania rodziny, jak i brak konkretnych efektów z realizacji działań. Zgodnie z art. 15 asystent rodziny dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazuje ją podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 w/w ustawy;

- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną** - w kontrolowanym okresie asystent rodziny zakończył współpracę z 5 rodzinami. Powodem zakończenia współpracy z trzema rodzinami było osiągnięcie celów zaplanowanych w planie pracy z rodziną. Informacje dot. zakończenia współpracy z rodzinami zostały zawarte w *okresowej ocenie rodziny (zał. nr 22)*, bądź w *ocenie realizacji podjętych działań (zał. nr 23)*. Ponadto w przypadku jednej rodziny, asystent został poinformowany o zmianie miejsca zamieszkania poza teren gminy Wilczyce. W związku z tym OPS o sytuacji rodziny poinformował ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na nowe miejsce zamieszkania (**zał. nr 24**). Poza tym, z jedną rodziną została zakończona współpraca, z uwagi na rezygnację rodziny z asystenta i złożenia w tej sprawie oświadczenia (**zał. nr 25**). W tym przypadku asystent rodziny sporządził pisemną informację dotyczącą zakończenia współpracy z w/w rodziną (**zał. nr 26**).

Z analizy dokumentacji w tym zakresie wynika, że decyzje o zakończeniu współpracy z rodziną podejmowane są przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego. W opinii osób kontrolujących zasadnym jest, aby decyzje dotyczące zakończenia współpracy asystenta z rodziną były podejmowane w szerszym gronie osób współpracujących z rodziną, w tym kierownika Ośrodka.

Monitorowanie funkcjonowania rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny prowadzone jest przez pracownika socjalnego, co jest niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Monitoring odbywa się poprzez wizyty w rodzinie, kontakty ze szkołą, dzielnicowym i kuratorem rodziny. W zależności od potrzeb i funkcjonowania rodziny monitoring może być prowadzony do roku czasu. Wizyty z monitoringu odnotowywane są w *arkuszu monitoringu rodzin (zał. nr 27)*.

- **sporządzanie na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach** - w okresie objętym kontrolą nie sporządzano powyższych opinii;
- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny** - jednostki i osoby, z którymi asystent współpracuje najczęściej to: pracownicy socjalni i kierownik ośrodka, kuratorzy, placówki oświatowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, świetlice środowiskowe;
- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej** – z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że asystent rodziny nie uczestniczył w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą. Ustalono natomiast, że pracownicy socjalni OPS w Wilczycach uczestniczyli w dwóch posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, które odbyły się w 2022 r. oraz w dwóch w 2023 r. Wszystkie posiedzenia zespołów odbywały się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu. Zgodnie z art. 130 ust. 1 pkt 6 to asystent rodziny uczestniczy w posiedzeniach zespołu dokonującego oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej;
- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną** – w okresie objętym kontrolą asystent rodziny nie współpracował z zespołem interdyscyplinarnym. Natomiast procedura Niebieskiej Karty prowadzona była w dwóch rodzinach objętych wsparciem asystent w 2022 r., jak również w dwóch rodzinach w 2023 r.

Zadanie w zakresie zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny realizowane jest prawidłowo z uchybieniami. Uchybienia dotyczą:

- niedoprecyzowanych zapisów w *Procedurze postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*;

- opracowywania planów pracy z rodziną, w których stwierdzono brak określonego czasookresu realizacji planu; niedoprecyzowania terminów realizacji poszczególnych celów; brak określonych działań i terminów dla rodzin dot. realizacji planu pracy;

- niezgodnego z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny przez pracownika socjalnego, a tym samym nieprzekazywania ocen podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 w/w ustawy;

- prowadzenia przez pracownika socjalnego monitoringu rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny, co jest niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 16 w/w ustawy;

- nieuczestniczenia asystenta rodziny w okresowych ocenach sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, o których mowa art. 130 ust. 1 w/w ustawy.

b) zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach nie zatrudnia specjalistów. Rodziny objęte wsparciem asystenta mogą korzystać z pomocy terapeuty od spraw uzależnień zatrudnionym przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pedagoga szkolnego. Ponadto dzieci uczęszczające do świetlic środowiskowych i ich rodziny mogli korzystać do 30.09.2023 r. z pomocy pedagoga i psychologa zatrudnionych w świetlicach.

Rodziny objęte opieką asystenta otrzymują niezbędną pomoc i wsparcie oraz mają zapewniony dostęp do specjalistycznego poradnictwa.

c) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

Zgodnie z informacjami pozyskanymi w toku czynności kontrolnych, na terenie Gminy Wilczyce, w kontrolowanym okresie nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca. Jak wskazano (zał. nr 1 cz. IV) w rodzinach z którymi współpracuje asystent rodziny nie zachodziła konieczność dodatkowego wsparcia w powyższej formie.

Na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające, w związku z powyższym zadanie w tym zakresie nie jest realizowane.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo -terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy.

W kontrolowanym okresie łącznie 7 dzieci z terenu Gminy Wilczyce umieszczonych zostało w rodzinnej pieczy zastępczej, za które gmina ponosi odpłatność. Wysokość środków finansowych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w załączniku nr 1 część V.

Mając na uwadze powyższe, zgodnie z art. 10 ust. 4 w/w ustawy *praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną*. Z informacji uzyskanych podczas kontroli oraz pisemnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka (**zał. nr 28**) wynika, że rodziny biologiczne dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie korzystały ze wsparcia asystenta, w tym w przypadku 5 dzieci rodzice biologiczni nie zamieszkują na terenie gminy, w 1 przypadku rodzice zmarli przed ustanowieniem pieczy zastępczej oraz w 1 przypadku matka nie zamieszkuje na terenie gminy a ojciec nie wyraża zgody na podjęcie współpracy i nie jest zainteresowany wychowywaniem dziecka (**zał. nr 29**).

Zadanie realizowane prawidłowo w zakresie współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Na dzień kontroli na terenie Gminy Wilczyce w przypadku 3 rodzin prowadzony jest przez pracowników socjalnych monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej (**zał. nr 1 cz. VI**).

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację prowadzoną dla w/w rodzin, z której wynika:

- rodzina nr 1 z jednym dzieckiem objęta monitoringiem pracownika socjalnego oraz kuratora z uwagi na informacje przekazane ze szpitala dotyczące możliwych nieprawidłowości w opiece nad dzieckiem, szczególnie w zakresie zaleconego leczenia i rehabilitacji, w tym odmowy leczenia specjalistycznego. Z dokumentacji wynika, że współpraca z rodziną jest utrudniona, środowisko jest negatywnie nastawione do oferowanych form pomocy i kontaktu z pracownikiem socjalnym.

O sytuacji rodziny poinformowano sąd (**zał. nr 30**).

- rodzina nr 2 z dwojgiem małoletnich dzieci objęta nadzorem kuratora z powodu ograniczenia władzy rodzicielskiej, w rodzinie dwoje dorosłych członków leczy się z powodu choroby psychicznej, prowadzona jest także procedura Niebieskiej Karty, występują zaniedbania, rodzina znajduje się w trudnej sytuacji firmowej i mieszkaniowej, korzysta z pomocy społecznej. Sytuacja

małoletnich dzieci jest na bieżąco monitorowana poprzez wizyty pracownika socjalnego w środowisku, kontakt z pracownikami szkoły, kuratorem, policją. Dzieci korzystają z oferty świetlicy środowiskowej, a ośrodek zapewnia rodzinie pomoc w poprawie sytuacji socjalnej. Proponowano także pomoc asystent, jednak rodzina nie jest zainteresowana (**zał. nr 31**).

- rodzina nr 3 z trojgiem małoletnich dzieci, w rodzinie prowadzona jest procedura Niebieskiej Karty, występuje problem nadużywania alkoholu i przemocy, co negatywnie wpływa na stan emocjonalny i rozwój dzieci. Rodzina była objęta wsparciem asystent rodziny jednak złożyła rezygnację, rodzina objęta nadzorem kuratora z uwagi na ograniczenie władzy rodzicielskiej. Pomimo pomocy ze strony ośrodka (np. zapewnienie bezpiecznego schronienia, pomoc w dostępie do specjalistów, rozmowy wspierające, pomoc rzeczowa i finansowa, dożywianie dzieci w szkole, weryfikowanie każdego anonimu w sprawie rodziny, współpraca ze szkołą i kuratorem), rodzina nie nawiązuje prawidłowej współpracy. W rodzinie prowadzony jest aktualnie monitoring z uwagi na występowanie przemocy (**zał. nr 32**). O sytuacji rodziny informowano policję, sąd oraz gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych.

Z dokumentacji wynika, że w przypadku powzięcia przez Ośrodek informacji o sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej podejmowane są działania mające na celu zdiagnozowanie sytuacji w środowisku, rozeznanie potrzeb oraz proponowana jest rodzinom niezbędna pomoc, w tym wsparcie asystenta rodziny. W przypadku braku współpracy i narastających trudności ośrodek informuje odpowiednie instytucje i w miarę możliwości nadal monitoruje środowisko (**zał. nr 33**).

W kontrolowanym okresie zadanie było realizowane prawidłowo.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli (**zał. nr 1 cz. VII**) wynika, że w okresie objętym kontrolą do OPS w Wilczycach wpłynął jeden wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wniosek, zgodnie z datą wpływu widniejąca na dokumencie, został złożony w dn. 25.10.2023 r. i na czas trwania kontroli był w trakcie rozpatrywania.

W trakcie kontroli przeanalizowano akta sprawy, w których znajdowały się następujące dokumenty:

- broszura informacyjna dotycząca uprawnień wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- klauzula informacyjna RODO,
- notatka służbowa z dn. 25.10.2023 r. sporządzona na okoliczność przyjęcia wniosku

i poinformowania wnioskodawcy o ustawowych uprawnieniach, w tym o możliwości skorzystania z koordynowanego wsparcia asystenta rodziny,

- wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia wg wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 26 stycznia 2023 r. (Dz.U. poz.211),

- zaświadczenia potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu podpisane przez lekarza specjalistę położnictwa i ginekologii;

- protokół z dn. 09.11.2023 r. sporządzony na okoliczność rozmowy z wnioskodawcą w sprawie doręczenia brakującej dokumentacji,

- zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza specjalistę położnictwa i ginekologii, potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Ustalono, że postępowanie w sprawie przyznania świadczenia prowadzone jest przez pracownika zatrudnionego na stanowisku samodzielnego referenta, który posiada upoważnienie Wójta Gminy Wilczyce znak OR.0052.3.2017 z dn. 14.02.2017 r. (**zał. nr 34**). Natomiast decyzja, zgodnie z kompetencją i upoważnieniem zostanie podpisana przez kierownika ośrodka.

W okresie kontrolnym żadna rodzina nie wnioskowała o pomoc asystenta rodziny w zakresie koordynowania działań, o których mowa w art. 8 cyt. ustawy. Informacji o możliwych formach wsparcia w powyższym zakresie udzielają pracownicy ośrodka. Informacje zamieszczane są także na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej ośrodka.

Zadanie realizowane prawidłowo w zakresie prowadzenia postępowania o wypłatę jednorazowego świadczenia, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Natomiast w zakresie koordynowania działań, o których mowa w art. 8 cyt. ustawy zadanie nie było realizowane z uwagi na brak wniosków.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z kierownikiem OPS, asystentem rodziny;

- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego OPS oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Mając powyższe na uwadze wydaje się następujące zalecenia pokontrolne

1. Ujednolicić Statut Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczycach i uaktualnić podstawy prawne.
2. Wprowadzić zmiany w Regulaminie Organizacyjnym w zakresie czynności na stanowisku specjalisty pracy socjalnej (pracownik socjalny) d.s. realizacji świadczeń z pomocy społecznej, wsparcia rodzin i pieczy zastępczej oraz stanowisku asystenta rodziny, zgodnie z ustawowymi kompetencjami.
3. Rzetelnie opracowywać gminne programy wspierania rodziny i sprawozdania z ich realizacji, z uwzględnieniem uwag zawartych w wystąpieniu pokontrolnym.
4. W umowie zleceniu zawieranej z asystentem rodziny ująć wszystkie zadania, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i zobligować do ich realizacji.
4. Zmodyfikować i doprecyzować dokument pn. *Procedura postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*, zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
5. Plany pracy opracowywać zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz z uwzględnieniem uwag zawartych w wstąpieniu pokontrolnym.
6. Zgodnie z art. 15 ust.1 pkt 15 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywać podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy.
7. Zobligować asystenta do udziału w okresowych ocenach sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 130 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
8. Monitoring rodzin po zakończeniu pracy z asystentem rodziny prowadzić zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
9. Wzmocnić nadzór Kierownika Ośrodka nad realizacją wszystkich ustawowych zadań przez asystenta rodziny.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 poz. 1426 t.j.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania. W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na beczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15 000 zł.

Osoby kontrolujące:

Anne... Krupa... Pawtańska
Katarzyna Brendelko

ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia

Mariusz Pasek

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYŃSKI
Zbigniew Koniusz